

Innst. 334 L

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 86 L (2014–2015)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om midlertidig lov om beskyttelse av og kontroll med geografisk informasjon av hensyn til rikets sikkerhet

Til Stortinget

Sammendrag

Forsvarsdepartementet legger frem forslag til ny midlertidig lov om beskyttelse av og kontroll med geografisk informasjon av hensyn til rikets sikkerhet. Forslaget innebærer en videreføring av bestemmelsene som fremgår i lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter § 3. Det er ikke tilsiktet realitetsendringer i bestemmelsene.

Lov om forsvarshemmeligheter § 3 viser til forbud mot opptak, mangfoldiggjøring eller offentliggjøring av henholdsvis informasjon om militære anlegg og områder og dybdedata. Et sentralt formål med forslaget er å videreføre forskriftshjemlene. Etter departementets syn er en videreføring avgjørende for å opprettholde nødvendig beskyttelse av og kontroll med informasjon som har betydning for rikets sikkerhet. Departementet påpeker at en videreføring av bestemmelsene vil redusere risiko for kompromittering av sensitive og sikkerhetsgraderte data.

Et forslag om å innta dagens forbud i nye bestemmelser i lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) har vært på høring samtidig med forslag til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 mv. Etter høringsrunden har det imidlertid vist seg nødvendig med en nærmere vurdering av lovforslaget og tilhørende forvaltningsregime. Departementet vil søke å finne en bedre balanse mellom det nasjonale behovet for hemmelig-

hold og det sivile samfunnets behov for informasjon. Samtidig vil lovarbeidet måtte tilpasses den pågående revisjonen av sikkerhetsloven.

Departementet foreslår derfor å videreføre dagens bestemmelser i moderne språkdrakt i en midlertidig lov med varighet på inntil 2 år fra ikraftsettningstidspunktet.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Svein Roald Hansen, lederen Anniken Huitfeldt, Marit Nybakk, Kåre Simensen og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, Regina Alexandrova, Sylvi Graham, Øyvind Halleraker og Trond Helleland, fra Fremskrittspartiet, Kristian Norheim, Per Sandberg og Christian Tybring-Gjedde, fra Kristelig Folkeparti, Knut Arild Hareide, fra Senterpartiet, Liv Signe Navarsete, fra Venstre, Trine Skei Grande, og fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, viser til at proposisjonen på en ryddig måte redegjør for nødvendigheten av en midlertidig lov for å kunne beskytte og ha kontroll med geografisk informasjon av hensyn til rikets sikkerhet.

Komiteen har merket seg at dette innebærer en videreføring av bestemmelsene som fremgår i lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter, og at det ikke innebærer en realitetsendring.

Komiteen viser til at nevnte lov i realiteten er opphevet av Stortinget, men ikke er trådt i kraft i påvente av ikraftsetting av straffeloven 2005. Komiteen er kjent med at ikraftsettningstidspunktet for straffeloven 2005 er 1. oktober 2015.

Komiteen har merket seg at departementet har hatt ute på høring et forslag om å innta overnevnte bestemmelser i lov 20. mars 1998 nr. 10 om forebyggende sikkerhetstjeneste – sikkerhetsloven.

Komiteen tar til etterretning at departementet etter en omfattende høringsrunde vil foreta en nærmere vurdering av lovforslaget og tilhørende forvaltningsregime, for å søke å finne en bedre balanse mellom det nasjonale behovet for hemmelighold og det sivile samfunnets behov for informasjon. Dette innebærer også at lovarbeidet tilpasses den pågående revisjon av sikkerhetsloven.

Komiteen har videre merket seg at siden ikraftsettingstidspunktet for ny straffelov er 1. oktober 2015, og for å unngå en periode uten forbuds- og forskriftshjemler tilknyttet opptak, mangfoldiggjøring eller offentliggjøring av henholdsvis informasjon om militære anlegg og områder og dybdedata, må nevnte forbud videreføres med virkning fra senest 1. oktober 2015.

Komiteen har merket seg at dette foreslås gjort med en midlertidig lov, Prop. 86 L (2014–2015), slik at dagens forbud kan videreføres inntil lovrevisjonen med sikkerhetsloven er ferdigstilt.

Komiteen er enig i en slik fremgangsmåte, støtter lovforslaget og slutter seg til proposisjonen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at departementets forslag har møtt motstand hos flere høringsinstanser. Dette gjelder både forbudet mot opptak, mangfoldiggjøring eller offentliggjøring av informasjon om militære anlegg og områder, samt dybdedata.

Dette medlem viser til høringsinnspill fra sentrale aktører som Norsk Redaktørforening, Norsk Presseforbund, Norsk Journalistlag, Mediebedriftenes Landsforening, IKT Norge, Kartverket, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Norges geologiske undersøkelse (NGU) som alle er kritiske til lovforslaget knyttet til opptak, mangfoldiggjøring eller offentliggjøring av informasjon om militære anlegg og områder. Disse høringsinstansene viser til at Stortinget vedtok opphevelse av lov om forsvarshemmeligheter § 3, jf. Innst. O. nr. 29 (2007–2008) og mener forslaget innebærer en forlengelse av forbudet mot Stortingets tidligere vedtak, snarere enn en liberalisering slik departementet hevder.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti viser videre til høringsinnspill fra tunge aktører som Samferdselsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet, Norsk institutt for vannforskning, Miljødirektoratet, Kysten er klar, Olex AS, Forskningsforum Møre og Fiskeridirekto-

ratet, Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening, Havforskningsinstituttet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, som uttrykker alvorlige bekymringer for den delen av loven som omhandler forbud mot opptak, mangfoldiggjøring og offentliggjøring av dybdedata. Kritikken understreker samfunnets behov for dybdedata og peker på at teknologi som er svært utbredt vil kunne rammes.

Disse medlemmer viser til at bekymringene fra høringsinstansene på begge punkter knytter seg til risikoen for at handlinger som er vanlige og i samfunnets interesse, med en slik lovtekst kan straffes uavhengig av om handlingen faktisk kompromitterer rikets sikkerhet, eller har intensjon om dette. Tidligere behandling av lov om forsvarshemmeligheter § 3 understreker viktigheten av å skape et regelverk som ikke strafflegger handlinger uten at det er et vilkår om at det er røpet en hemmelighet i straffelovens forstand, at offentliggjøringen kan være til skade for rikets sikkerhet, eller at handlingen er i spionasjehen-sikt.

Disse medlemmer tar til etterretning det nasjonale behovet for hemmelighold. Det er likevel et tydelig behov for nærmere dialog om regelverket og forvaltningsregimet på området da det er et sjeldent stort avvik mellom høringsinstansers oppfatning av forslaget og departementets tolkning. Departementets beslutning om å gjøre loven midlertidig er derfor viktig.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til midlertidig lov

om beskyttelse av og kontroll med geografisk informasjon av hensyn til rikets sikkerhet

§ 1 Lovens formål

Formålet med denne lov er å legge forholdene til rette for effektivt å kunne motvirke trusler mot rikets selvstendighet, sikkerhet og andre vitale nasjonale sikkerhetsinteresser ved å beskytte og utøve kontroll over geografisk informasjon.

§ 2 Forbud mot opptak, mangfoldiggjøring eller offentliggjøring av informasjon om militære anlegg og områder

Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes den som uten samtykke fra Kongen, eller den Kongen bemyndiger, opptar, mangfoldiggjør eller offentliggjør kart, skisser, fotografier eller beskrivelser over mili-

tære anlegg eller områder, med mindre forholdet rammes av et straffebud med høyere strafferamme.

Kongen gir forskrift om vilkår for samtykke som nevnt i første ledd.

§ 3 Forbud mot opptak, mangfoldiggjøring eller offentliggjøring av dybdata

Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes den som uten samtykke av Kongen, eller den Kongen be- myndiger, og som ikke kan anses nødvendig for en sikker navigering i den alminnelige seilingsleden,

- a) opptar, mangfoldiggjør eller offentliggjør kart eller kartskisser over rikets havner, fjorder eller innløp eller norsk territorialfarvann, eller
- b) foretar målinger eller andre lodninger

Dersom forholdet rammes av et straffebud med høyere strafferamme enn 1 år, vil forholdet bedømmes etter den aktuelle bestemmelsen.

Kongen gir forskrift om vilkår for samtykke som nevnt i første ledd.

§ 4 Forholdet til tidligere forskrifter

Forskrifter gitt i medhold av lov 18. august 1914 nr. 3 om forsvarshemmeligheter § 3 gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

§ 5 Lovens ikraftsetting og varighet

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

Loven gjelder i 2 år fra ikraftsettingstidspunktet.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 3. juni 2015

Anniken Huitfeldt

leder

Øyvind Halleraker

ordfører

